

Ecologische quick scan Binnenlanden Genemuiden

Opdrachtgever(s):

[Redacted]

[Redacted]

Uitgevoerd door:

[Redacted]

Uitgevoerd op:

13-9-2021.

Datum: 14-9-2021

Onderwerp: Quick scan flora en fauna
Binnenlanden Genemuiden

Uw kenmerk: /

Ons Kenmerk: WWG 21-9-14

Inhoud

1 Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Doel.....	2
1.3 Zorgplicht.....	2
1.4 Leeswijzer.....	2
2 Plangebied.....	3
2.1 Ligging en beschrijving plangebied.....	3
2.2 Voorgenomen plannen.....	3
3 Methode.....	4
4 Natuurwaarden.....	5
4.1 Beschermd gebied.....	5
4.2 Beschermd soorten.....	6
6 Conclusies.....	10
Beschermd gebied.....	10
Beschermd soorten.....	10
Biodiversiteit.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Geraadpleegde bronnen.....	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is van plan om op de locatie, gelegen aan de Mr. Steenbergstraat in Genemuiden 18 woningen te slopen en in een later stadium te vervangen door nieuwbouw. In verband met de planologische procedure is het noodzakelijk een quickscan flora en fauna uit te voeren. Door middel van de quickscan wordt in beeld gebracht of de ontwikkeling in strijd is met de natuurwetgeving en hoe eventuele strijdigheid met de wet voorkomen kan worden.

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wn) in werking getreden. Deze wet vervangt de drie voormalige wetten op het gebied van soort- en gebiedsbescherming; Boswet, natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

Uiteraard toetsten wij aan de bepalingen volgens de nieuwe Wet natuurbescherming.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming en gebiedsbescherming is sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming van belang. Daarnaast is gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen EHS genoemd). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek heeft tot doel het vaststellen van de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Tevens heeft het onderzoek tot doel vast te stellen op welke wijze en in welke mate de voorgenomen ontwikkeling invloed kan hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode(n) besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied betreft 18 woningen, verdeeld over vier woonblokken. De woningen hebben gemetselde muren, twee verdiepingen en een pannendak. Rond de woningen liggen kleine tuinen met schuurtjes en een aantal plantsoenen met enkele bomen. Het plangebied ligt in het centrum van Genemuiden, tegenover het Overtoom. Aan de noord-, west- en zuidzijde van het plangebied zien we vergelijkbare woonblokken, iets verder weg ligt een met groen omzoomde vijver, industriegebied, weilanden en het Zwarte water. In de directe omgeving van het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

2.2 Voorgenomen plannen

Het voorgenomen plan is relatief eenvoudig, de bestaande woningen worden gesloopt. Gezien de omvang van de sloopwerkzaamheden is het aannemelijk dat ook de groenstructuren en de tuinen (tijdelijk) geruimd gaan worden. Over de nieuwe inrichting van de locatie is op dit moment nog niets bekend.

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Voor het soortenonderzoek is gebruik gemaakt van gegevens van het dataloket van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), de NDFF en diverse verspreidingsatlassen.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle op de locatie aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van hollen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken.

De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Een eenmalig veldbezoek is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van een eenmalig veldbezoek het voorkomen van soorten niet per definitie is uit te sluiten. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 13 september 2021 in de middag onder de volgende weersomstandigheden: licht bewolkt, droog, windkracht 2 en circa 25°C.

Het plangebied behoort niet tot het NNN. De bescherming van het NNN is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Als wezenlijke kenmerken en waarden gelden de actuele en geambieerde natuurbeheertypen zoals vastgelegd in het Natuurbeheerplan van de provincie. Daarnaast worden als wezenlijke kenmerken en waarden aangemerkt geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid en de landschapsstructuur. De voorgenomen plannen hebben geen aantasting tot gevolg hebben van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied.

Beschermde bomen

In verband met de aanwezigheid van als beschermwaardig gewaardeerde boombeplanting, is het voor zover en zolang aanwezig, verboden te bouwen op gronden ter plaatse van de aanduiding 'beeldbepalende boom'. Het bevoegd gezag kan middels een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels, indien wordt aangetoond dat door het bouwen en/of gebruik van de gronden de conditie, levensverwachting, groeiplaats en (beeld)kwaliteit van de bomen niet worden aangetast. Ten behoeve van het verlenen van de omgevingsvergunning dient aan het bevoegd gezag een bomeneffectrapportage overlegd te worden, waaruit blijkt dat de bouw of werken en/of werkzaamheden geen onevenredige gevolgen hebben voor de levensvatbaarheid en de ruimtelijke, monumentale, cultuurhistorische of ecologische betekenis van de bomen. Het bevoegd gezag kan bij het toepassen van de afwijking nadere eisen stellen ten aanzien van de situering en afmetingen van bouwwerken en de aard van de verhardingen.

De bouwwerkzaamheden hebben geen negatief effect op beschermde beeldbepalende bomen.

Conclusie

Vanwege de beperkte omvang van de werkzaamheden en de afgeschermd ligging van het plangebied ten aanzien van nabijgelegen NNN/Natura 2000-gebied is het redelijkerwijs op voorhand uit te sluiten dat de voorgenomen plannen negatieve effecten tot gevolg hebben op deze gebieden. Er worden geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het omliggende NNN verwacht. Er worden geen beschermde bomen aangetast of gekapt.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of er mitigerende maatregelen nodig zijn.

4.2.1 Flora

Het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwing en tuinen. Bevindingen van het veldbezoek tonen aan dat binnen het directe plangebied geschikte biotopen voor beschermde plantensoorten ontbreken. De aanwezige flora duidt op een rijke, bemeste bodem. In de ruime omgeving (1km rond plangebied) zijn volgens de NDFF geen beschermde flora-soorten

aangetroffen. Het is derhalve redelijkerwijs uit te sluiten dat binnen het directe plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

4.2.2 Vlinders en libellen

Bevindingen uit het veldbezoek tonen aan dat in het directe plangebied geen geschikte biotopen aanwezig zijn en specifieke waardplanten ontbreken voor het voorkomen van beschermde vlindersoorten. Beschermde vlinders hebben specifieke habitateisen; het plangebied voldoet hier niet aan.

Uit het veldbezoek blijkt dat in het directe plangebied geen geschikte biotopen aanwezig zijn voor het voorkomen van beschermde soorten libellen. Door het ontbreken van geschikt oppervlaktewater in het directe plangebied is geen voortplantingsbiotoop voor beschermde libellen aanwezig.

4.2.3 Kevers en slakken

Beschermde soorten houtkevers zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (naald)bossen. Deze habitattypen zijn niet aanwezig in het directe plangebied. Het voorkomen van beschermde houtkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Beschermde waterkevers en aquatische slakkensoorten platte schijfhoren en Bataafse stroommossel zijn afhankelijk van permanente wateren. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Het voorkomen van beschermde waterkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

4.2.4 Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is het uit te sluiten dat (beschermde) vissen voorkomen in het plangebied.

4.2.5 Reptielen en amfibieën

Uit de verspreidingskaarten in het boek 'De amfibieën en reptielen van Nederland' (Creemers et al. 2009) en de data in de NDFF kan geconcludeerd worden dat de volgende soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen; bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en vormt derhalve geen voortplantingshabitat voor de diverse amfibieënsoorten. Er zijn geen streng beschermde amfibieënsoorten in de omgeving aangetroffen, het is niet aannemelijk dat het directe plangebied landhabitat vormt voor deze soorten. De struiken en bomen in het plangebied vormen op zich wel een geschikt overwinteringsbiotoop voor amfibieën. Echter, door de grote afstand tot oppervlakte water is de kans klein dat er daadwerkelijk amfibieën aanwezig zijn. Vanwege de kenmerken van het terrein en het gebruik van het plangebied is het onwaarschijnlijk dat meer kritische en zwaarder beschermde soorten amfibieën in het plangebied voorkomen.

Gezien de ligging van het plangebied, de aangetroffen biotopen en de bekende waarnemingen, is het uit te sluiten dat reptielen in het plangebied voorkomen. Gezien de afwezigheid van geschikte landbiotopen voor streng beschermde amfibieën en reptielen in het directe plangebied, is er voor deze soorten geen negatief effect te verwachten van de voorgenomen plannen.

4.2.6 Vogels

Het plangebied is geschikt als foerageer- en broedgebied voor diverse vogelsoorten. Tijdens het veldbezoek zijn o.a. huismus, ekster, vinken, putters, houtduif, kauw, kraaien, diverse mezensoorten, buizerd, torenvalk en spechten waargenomen. De vogels zijn waargenomen in de omliggende bomen en struiken. Volgens de NDFF komen in de omgeving van het plangebied een groot aantal verschillende broedvogels voor, het betreft soorten die met name in tuinen en in bossen aangetroffen worden.

In de omgeving van het plangebied (1km) worden van verschillende jaarrond beschermde soorten nesten aangetroffen: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, huismus, ooievaar, ransuil, sperwer en steenuil. Een groot deel van deze nesten worden in de rand van de Genemuideren en de omliggende weilanden en groengebieden aangetroffen, maar het kan niet uitgesloten worden dat de huismus en gierzwaluw in het plangebied broeden. Bij de sloop van de woningen gaan mogelijk mussen- en gierzwaluwnesten verloren, dit dient nader onderzocht te worden. Er is een ransuil die tot 2020 aan de rand van het plangebied gebroed heeft. Dit jaar zijn er nog geen meldingen in de NDFF van deze ransuil te vinden. Gezien de beperkte afstand tussen het nest en de werkzaamheden, dien rekening gehouden te worden met een mogelijke verstoring van het nest. Een aanvullend onderzoek naar de ransuil is noodzakelijk, indien de uil nog aanwezig is, zullen mitigerende maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten te voorkomen. Indien dat niet lukt, dan moet een ontheffing aangevraagd worden en dat zal een lastige opgave zijn.

In de bomen en struiken in en rond het plangebied broeden een groot aantal vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze nesten mogen niet verstoord of vernietigd worden in het broedseizoen. Voor deze algemeen voorkomende vogelsoorten geldt dat, indien exemplaren aan het broeden zijn, het verwijderen van bomen en beplanting niet kan plaatsvinden zonder deze dieren te verstoren. Gedurende het broeden zijn de nesten van alle vogels en de functionele leefomgeving strikt beschermd. Door (eventueel) aanwezige bomen en struiken buiten het broedseizoen van vogels te verwijderen/snoeien wordt voorkomen dat negatieve effecten zullen optreden ten aanzien van algemeen voorkomende vogelsoorten. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt echter geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De vogels die momenteel in het plangebied foerageren zullen elders voldoende voedsel kunnen vinden, voorbijtrekkende vogels hebben weinig last van de voorgenomen initiatieven. Gezien de aangetroffen biotopen in het directe plangebied en de waarneming tijdens het veldbezoek is het redelijkerwijs uit te sluiten dat er, naast de in potentie aanwezige nesten van ransuil, huismussen en gierzwaluwen, andere jaarrond beschermde nesten in (de omgeving van) het plangebied zijn.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

In de NDFF zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen bekend. Het is niet onwaarschijnlijk dat meer soorten vleermuizen in de omgeving voorkomen. Het plangebied biedt geschikte verblijfplaatsen voor gebouw bewonende vleermuizen en is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het is aannemelijk dat vleermuizen in de woningblokken aanwezig zijn en dat er regelmatig vliegactiviteit van vleermuizen in het plangebied is. Er worden geen bomen gekapt met holtes die geschikt zijn voor vleermuizen.

Door de sloop van de woningen worden mogelijkwerwijs vliegroutes beïnvloed, het is de vraag of het hier om essentiële vliegroutes gaat of niet. Tijdens de werkzaamheden en inrichting van het plangebied zal rekening gehouden worden met de foeragerende vleermuizen door geen overmatige (bouw)verlichting te gebruiken.

Overige zoogdieren

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat in de omgeving van het plangebied diverse zoogdiersoorten voorkomen: bever, egel, konijn, ree, huisspitsmuis, veldmuis en vos. Van de genoemde soorten wordt de aanwezigheid van de bever op voorhand uitgesloten. Het is mogelijk dat een zwervend exemplaar van deze soorten een keer in het plangebied aanwezig is. Maar vanwege de eisen die deze soort aan het biotoop stellen, is het uitgesloten dat het plangebied een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het leefgebied van deze soort. Het plangebied kan gezien de huidige inrichting en ligging (onderdeel van) het leefgebied vormen van algemene soorten grondgebonden zoogdieren als vos en egel.

Door de sloop van de woningen en de aanwezige tuinen, is het mogelijk dat leefgebied van egels vernietigd wordt. De egel is in de provincie Overijssel niet vrijgesteld, derhalve zal onderzocht moeten worden of er daadwerkelijk egels in het plangebied voorkomen en wat het effect van de voorgenomen plannen op deze soort zal zijn.

Een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen en -functionaliteiten en egel is noodzakelijk.

6 Conclusies

Beschermde gebieden

Vanwege de afgeschermdde ligging en de beperkte omvang van de werkzaamheden zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebied en het NNN op voorhand uit te sluiten. Er worden geen houtopstanden of beeldbepalende bomen gekapt .

Beschermde soorten

In de ruime omgeving van het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die beschermd zijn onder paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming.

Soorten van paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming

Het plangebied is geschikt als foerageer- en broedgebied voor algemene vogelsoorten. In het plangebied en direct daar omheen blijft voldoende geschikt alternatief foerageergebied aanwezig. Derhalve hebben de voorgenomen plannen geen negatieve effecten tot gevolg ten aanzien van het foerageergebied van vogelsoorten. Als het verwijderen van bomen en struiken buiten het broedseizoen plaatsvindt, wordt voorkomen dat negatieve effecten optreden ten aanzien van broedende algemeen voorkomende vogelsoorten. In de Wet natuurbescherming wordt echter geen standaardperiode voor het broedseizoen gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Er is mogelijk een jaarrond beschermd nest van een ransuil in de bomen aan de rand van het plangebied. Daarnaast is het mogelijk dat huismussen en gierzwaluwen onder de daken van de woningen broeden. Dit vraagt om een aanvullend onderzoek naar de ransuil, huismus en gierzwaluw.

Soorten van paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, tevens vormen de woningen een mogelijke vliegroute voor vleermuizen in de omgeving van het plangebied. Negatieve effecten op het foerageergebied en de vliegroute zijn niet redelijkerwijs op voorhand uit te sluiten. Er zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen binnen het directe plangebied. Een negatief effect op mogelijke verblijfplaatsen in de woningen kan niet op voorhand uitgesloten worden, derhalve is een aanvullend onderzoek naar deze soorten noodzakelijk.

Soorten van paragraaf 3.3. van de Wet natuurbescherming

De voorgenomen plannen hebben mogelijk een negatief effect op overige beschermde soorten. Het gaat dan met name om de egel. Het is derhalve noodzakelijk om een aanvullend onderzoek naar deze soort uit te voeren zodat de aanwezigheid van de soort en beschermde functionaliteiten inzichtelijk wordt.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten

Soort (groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig?	Maatregelen
Amfibieën en reptielen	Wn §3.2 en 3.3	/	Nee	Nee	geen
Vogels (niet jaarrond beschermd)	Wn §3.1	Foerageergebied	Nee	Nee	Snoeien en verwijderen begroeiing buiten broedseizoen
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Wn §3.1	Foerageer- en nestgebied ransuil, huismus en gierzwaluw	Ja	Indien negatief effect	Aanvullend onderzoek
Zoogdieren (grondgebonden)	Wn §3.3	Leef- en foerageergebied egel	Ja	Indien negatief effect	Aanvullend onderzoek
Zoogdieren (vleermuizen)	Wn §3.2	Verblijfplaatsen, vliegrouete en foerageergebied	Ja	Indien negatief effect	Aanvullend onderzoek

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Economische Zaken, Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt, versie 1.3 december 2016.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx, 28-1-2019
- + NNN, <http://ehs.flevoland.nl>, 28-1-2019
- + <http://www.netwerkecologischemonitoring.nl/dataloket>
- + Verordening natuurbescherming , <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/>, 26-1-2019
- + www.compendiumvoordeleefomgeving.nl
- + www.eis-nederland.nl
- + www.libellennet.nl
- + www.soortenbank.nl
- + www.vlindernet.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Daarnaast geldt per provincie beleid voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd).

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'. De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
 2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
 3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.
- De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wn)	Categorie 2 (§ 3.2 Wn)	Categorie 3 (§ 3.3 Wn)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

Natura 2000 (bron: Rijksoverheid)

In 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000- gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoringseffect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechterings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het

plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring voor de plannen of het project nodig. Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan drie criteria worden voldaan.

Deze criteria zijn:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend. Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd.

Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Natuurnetwerk Nederland / Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven. Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken. De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid. De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de WRO door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen.